

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Crèdits	1.68 presencials (42 hores) 4.32 no presencials (108 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
María Jesús Castro Valdomar xus.castro@uib.es	10:00h	12:00h	Dimecres	06/07/2011	20/07/2011	BF05
	12:00h	13:00h	Divendres	26/09/2011	27/01/2012	Despatx BF05, 1er. pis, Ramon Llull
	09:00h	10:00h	Dimarts	20/02/2012	15/06/2012	Despatx BF05, 1er. pis, Ramon Llull

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau d'Història	Formació Bàsica	Primer curs	Grau

Contextualització

Aquesta assignatura bàsica de 6 crèdits ECTS és la primera de la matèria Història contemporània universal, que pertany al mòdul Història Universal, del Grau d'Història. Es vehicularà mitjançant Campus Extens 30/70.

Tracta de forma inicial continguts que seran ampliat i aprofundits en cursar les assignatures obligatòries d' Història Contemporània Universal, Història del món actual, Història contemporània d'Amèrica i Història social de la població a l'època contemporània, i les respectives optatives.

Tracta els grans problemes actuals, i la seva explicació en els fets del passat proper: Dóna claus per entendre, entre altres processos, la dialèctica guerra-pau a l'àrea, la llarga gestació de la Unió Europea i les reticències a la seva ampliació, la lenta transició demogràfica a la ribera sud, el paper de l'aigua i del petroli, les migracions i les causes dels conflictes sense resoldre: Israel i Palestina, Sahara, etc.

Té un caire teòric, introductor i instrumental, fent una primera aproximació a moltes de les opcions professionals del contemporaneïsm.

És una assignatura d'interès perquè ubica l'alumnat en el seu context més proper, el mediterrani, aparentment conegut, però alhora complex, escenari d'importants esdeveniments i processos que involucren la realitat

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

del món contemporani, l'àmbit mundial: les seves vessants institucionals multiculturals, socioeconòmiques, estratègiques, cooperatives i conflictuals. Dóna informació rellevant per a la cooperació.

Requisits

Competències

Cursant aquesta assignatura, l'alumnat assolirà les competències CB-3, CB-4 i CE-12, traduïdes en els següents resultats d'aprenentatge:

- Treballar amb fonts bibliogràfiques especialitzades per a la realització de treballs de caire bibliogràfic.
- Assimilar i fer servir els conceptes bàsics per al coneixement de la Història Contemporània Universal.
- Conèixer els principals centres d'informació especialitzats en història contemporània universal.
- Classificar la producció historiogràfica més rellevant relativa a la història contemporània universal.

totes elles referides al Món mediterrani.

Específiques

1. CE 12 Valorar de forma crítica les diferents realitats socials actuals i del passat a partir de la consciència de pluriculturalitat, de desenvolupament dels drets humans, dels principis democràtics, de la igualtat entre dones i homes, de la solidaritat, protecció al medi ambient i de la cultura de la pau i accessibilitat universal de las personas amb discapacitat..

Genèriques

1. CB-3 Que els estudiants apleguin i interpretin dades rellevants dins de l'àrea d'Història per poder emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caire social, científic o ètic..
2. CB-4 Que els estudiants trametin informació, idees, problemes i solucions de l'àmbit de la història a un públic tant especialitzat com no especialitzat..

Continguts

El contingut intentarà sintetitzar la complexa situació actual del Món Mediterrani, i estudiar i explicar les causes pròximes i remotes de la problemàtica a l'espai polític socioeconòmic i cultural dels països mediterranis a l'Edat Contemporània.

Continguts temàtics

Tema 1. Introducció. El món mediterrani a l'Edat contemporània

- 1.1. Conceptualitzacions del món mediterrani. Criteris i enfocaments. El concepte de problema.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

1.2. La construcció historiogràfica i la concreció conceptual del món mediterrani des de Braudel al Procés de Barcelona i el PEV.

1.3. Criteris de periodificació. Criteris de zonificació. Les regions mediterrànies: MEDOC, MEDOR, MAGREB i MASCHREK. Països inclosos.

1.4. Marc polític i institucional (OTAN, UE, ONU) i foros de referència: Instituts, Fundacions, Centres de recerca i documentació: UMA, CSEDN, CIDOB, RIE, ICEM, CINDOC, CEMMM, CIDOC, etc.

Tema 2.. La contemporaneïtat en els països mediterranis

2.1. Les característiques de la construcció dels estats i de les formes de govern al món mediterrani. De la cultura de la guerra a la cultura de la pau.

2.2. Processos codepenents. La cohesió europea. La UE. La problemàtica de l'ampliació.

2.3. Les regions. La inclusió de la mediterrània. El procés de Barcelona. Mentalitats hegemòniques i criteris culturals. Els foros inclusius.

2.4. Estudi dun aspecte significatiu de la contemporaneïtat

2.4.1. Les transformacions del camperolat al món mediterrani: característiques, marcs polítics i efectes econòmics, socials i demogràfics.

Exemple: La transició demogràfica i el desequilibri Nord-Sud

Tema 3.. Els grans problemes polítics, socials, culturals i econòmics al món mediterrani

3. 1. Processos significatius de la problemàtica mediterrània. Criteris de selecció. La seva anàlisi i explicació.

3.2. Els nacionalismes. La construcció dels estats lliberals. Els processos d'expansió colonial. Les crisis i els processos descolonitzadors.

3.3. Processos generals que es desenvolupen amb ritmes diferents a la ribera nord i sud de la mediterrània durant els segles XIX i XX. La crisi de l'antic règim, la transició demogràfica i les revolucions. Els pas de monarquies absolutes a constitucionals o la constitució de repúbliques. L'estatut de les persones.

3.4. El món mediterrani com a escenari de les internacionalitzacions. Les guerres mundials i el període d'entreguerres. Iniciatives per la pau: la Societats de Nacions i l'ONU. Els blocs. La guerra freda. Les crisis i els processos descolonitzadors.

3.5. Exemples de problemàtiques:

3.5.1. Turquia: de l'Imperi otomà a la república laica.

3.5.2. El procés a l'entorn del Canal de Suez.

-3.5.3. Argèlia. Sahara. Israel. Palestina.

Tema 4.. Els processos d'integració regional i el diàleg Nord-Sud

4.1. Les regions i les institucions. Els àmbits de decissió i els criteris. El concepte de Mediterrània com a regió i com a àrea.

4.1.1. ONU, OTAN, UE: el criteri de la seguretat internacional.

- La definició de la regió mediterrània segons el criteri EEUU vehiculat per l'OTAN. Iniciativa d'Estambul. Països inclosos.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

- La definició de l'àrea mediterrània segons el concepte europeu, vehiculat per l'UE. La PESC, el "Procés de Barcelona. Unió per la Mediterrània" i la PEV. Països inclosos.

- La definició d'àrea mediterrània des de la ribera sud. Països inclosos.

4.1.2. L'UE, l'OTAN i les estructures no decisòries de la ribera sud: la Lliga Àrab, la Conferència islàmica i la Unió del Magreb àrab (UMA).

4.1.3. Les polítiques de cooperació. Programes de cooperació i intercanvi. Organismes i recursos.

Metodologia docent

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge inclou:

-classes teòriques inicials de presentació del contingut general, amb forma socràtica i mostració de consultes: Documentació institucional, informació recollida a bases de dades pertanyents a centres de documentació històrica en tots els suports disponibles, preferentment els digitalitzats. (GG)

-classes presencials amb exposició dels continguts teòrics temàtics, amb lectures dirigides en relació amb la bibliografia de referència (GM)A les classes pràctiques en grup mitjà es faran comentaris de text, de cartografia històrica, de referències literàries històriques i anàlisi de pel·lícules històriques.

Totes les activitats d'aprenentatge contribuiran de forma continuada al coneixement i aplicació dels conceptes; seran recollides a les carpetes d'aprenentatge i avaluades durant el procés amb els instruments indicats. Aquestes tècniques facilitaran l'adquisició dels coneixements conceptuals que s'avaluaran de forma final amb les proves objectives que figuren a l'avaluació. El treball bibliogràfic serà iniciat en les classes teòrico-pràctiques en Grup mitjà i serà objecte d'atenció i supervisió per tal d'obtenir les competències finals requerides.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Conceptualitzacions del món mediterrani a l'edat contemporània	Grup gran (G)	Coneixement i comprensió dels conceptes epistemològics i historiogràfics implicats i les seves representacions cartogràfiques (Món Mediterrani, Edat Contemporània, economia de la Mediterrània, transició demogràfica disimètrica, estructura dels estats i formes de govern en funció de la consecució progressiva de formes democràtiques i d'adquisició de drets humans; afectacions dels col·lectius de persones en el trànsit de la cultura de la guerra a la cultura de la pau) http://www.iemed.org/anyuari/2006/earticles/erelacionorganismos.pdf http://www.planbleu.org/pics/directAccess/fr/cartePaysMed.html http://www.cidob.org/es/la_fundacion

Activitats de treball no presencial

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre el tema de la classe presencial anterior	Finalitat: Consolidació dels coneixements adquirits Metodologia: treball autònom de consulta de les bases de dades, pàgines institucionals recomanades i bibliografia bàsica.
Estudi i treball autònom individual orientada	Lectura comprensiva	Finalitat: aplicar el context general explicat per la professora a la comprovació d'algunes característiques diferencials dels països de les riberes nord i sud de la Mediterrània. Metodologia: lectura comprensiva consultada de dues contribucions: Philippe Fargues: "La demografia de la família del Magreb: una clau per comprendre la política", pàgs. 97-104, i Fátima Mernissi, "Les dones al Magreb: interlocutores indefugibles de l'equilibri mediterrani", pàgs. 105-112, a Maria-Àngels Roque (ed.) Les cultures del Magreb, Barcelona, ICEM, 1994.
Estudi i treball autònom en grup	Elaborar en grup el concepte transició demogràfica al món mediterrani	Elaborar síntesi, prèvia lectura individual, entre les dues aportacions que figuren a continuació: Philippe Fargues: "La demografia de la família del Magreb: una clau per comprendre la política", pàgs. 97-104, i Fátima Mernissi, "Les dones al Magreb: interlocutores indefugibles de l'equilibri mediterrani", pàgs. 105-112, a Maria-Àngels Roque (ed.) Les cultures del Magreb, Barcelona, ICEM, 1994. Elaboració conjunta, durant una setmana, de síntesis. Mostrar al Foro de Campus X
Estudi i treball autònom en grup	Lectura dirigida inicial	Lectura dirigida, comprensiva, consultada, argumentada, de la contribució de María Teresa Pérez Picazo : Las transformaciones del campesinado en el mundo mediterráneo, siglos XIX y XX, a les Actes de les VII Jornades d'Estudis Històrics locals (Ed, Isabel MOLL), pàgines 87 a 104. Idem del dossier "L'aigua a la Mediterrània", a l'Anuari Med2008
Estudi i treball autònom individual o en grup	Aprofundiment en argumentacions mitjançant consulta de documentació institucional contemporània	Lectura i resum d'un article de l'apartat Migracions africanes i estratègia mediterrània, a l'item Claus de l'Anuari 2007 del IEMed. http://www.iemed.org/anuari/2007/csumari.php

Estimació del volum de treball

El volum de treball inclou a dedicació horària prevista a activitats de gran grup, de grup mitjà i individuals. Algunes de les activitats d'aprenentatge es veuran facilitades per la vehiculació a Campus Extens, amb eines com el foro.

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		42	1.68	28
Classes teòriques	Conceptualitzacions del món mediterrani a l'edat contemporània	42	1.68	28
Activitats de treball no presencial		108	4.32	72
Estudi i treball autònom individual	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre el tema de la classe presencial anterior	25	1	16.67
Estudi i treball autònom individual	Lectura comprensiva orientada	25	1	16.67
Total		150	6	100

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Estudi i treball autònom en grup	Elaborar en grup el concepte transició demogràfica al món mediterrani	25	1	16.67
Estudi i treball autònom en grup	Lectura dirigida inicial	8	0.32	5.33
Estudi i treball autònom individual o en grup	Aprofundiment en argumentacions mitjançant consulta de documentació institucional contemporània	25	1	16.67
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

En començar el curs es farà una avaluació inicial en relació a les competències, per tal de preparar de la forma més adient la intervenció docent, sobretot en les classes pràctiques en grup mitjà. L'avaluació contínua permetrà que l'alumnat aconsegueixi l'èxit en les tasques successives: l'assistència a les classes teòriques de caire socràtic, les classes inicials de cada tema i les lectures i consultes bibliogràfiques i de recursos (treball autònom) promouran les conceptualitzacions teòriques i la pràctica aplicativa: les lectures, les consultes dels materials i el maneig dels recursos es recolliran en la carpeta d'aprenentatge, que serà controlada periòdicament, en acabar cadascun dels 4 temes. Aquesta carpeta permetrà la preparació de les proves objectives finals i del treball bibliogràfic, que es realitzarà progressivament, fent les consultes i les cites de la bibliografia recomanada, tant en suport paper com digital.

Conceptualitzacions del món mediterrani a l'edat contemporània

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Coneixement i comprensió dels conceptes epistemològics i historiogràfics implicats i les seves representacions cartogràfiques (Món Mediterrani, Edat Contemporània, economia de la Mediterrània, transició demogràfica disimètrica, estructura dels estats i formes de govern en funció de la consecució progressiva de formes democràtiques i d'adquisició de drets humans; afectacions dels col·lectius de persones en el trànsit de la cultura de la guerra a la cultura de la pau) http://www.iemed.org/anyuari/2006/earticles/erelacionorganismos.pdf http://www.planbleu.org/pics/directAccess/fr/cartePaysMed.html http://www.cidob.org/es/la_fundacion
Criteris d'avaluació	Prova objectiva 40%

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre el tema de la classe presencial anterior

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Finalitat: Consolidació dels coneixements adquirits Metodologia: treball autònom de consulta de les bases de dades, pàgines institucionals recomanades i bibliografia bàsica.
Criteris d'avaluació	Treball bibliogràfic 15%

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Lectura comprensiva orientada

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Finalitat: aplicar el context general explicat per la professora a la comprovació d'algunes característiques diferencials dels països de les riberes nord i sud de la Mediterrània. Metodologia: lectura comprensiva consultada de dues contribucions: Philippe Fargues: "La demografia de la família del Magreb: una clau per comprendre la política", pàgs. 97-104, i Fátima Mernissí, "Les dones al Magreb: interlocutores indefugibles de l'equilibri mediterrani", pàgs. 105-112, a Maria-Àngels Roque (ed.) Les cultures del Magreb, Barcelona, ICEM, 1994.
Criteris d'avaluació	Treball bibliogràfic 10%

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Elaborar en grup el concepte transició demogràfica al món mediterrani

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Elaborar síntesi, prèvia lectura individual, entre les dues aportacions que figuren a continuació: Philippe Fargues: "La demografia de la família del Magreb: una clau per comprendre la política", pàgs. 97-104, i Fátima Mernissí, "Les dones al Magreb: interlocutores indefugibles de l'equilibri mediterrani", pàgs. 105-112, a Maria-Àngels Roque (ed.) Les cultures del Magreb, Barcelona, ICEM, 1994. Elaboració conjunta, durant una setmana, de síntesis. Mostrar al Foro de Campus X
Criteris d'avaluació	Treball bibliogràfic 10%

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Lectura dirigida inicial

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Lectura dirigida, comprensiva, consultada, argumentada, de la contribució de María Teresa Pérez Picazo : Las transformaciones del campesinado en el mundo mediterráneo, siglos XIX y XX, a les Actes de les VII Jornades d'Estudis Històrics locals (Ed. Isabel MOLL), pàgines 87 a 104. Idem del dossier "L'aigua a la Mediterrània", a l'Anuari Med2008
Criteris d'avaluació	Treball bibliogràfic 10%

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Profundiment en argumentacions mitjançant consulta de documentació institucional contemporània

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (Recuperable)
Descripció	Lectura i resum d'un article de l'apartat Migracions africanes i estratègia mediterrània, a l'item Claus de l'Anuari 2007 del IEMed. http://www.iemed.org/anuari/2007/csumari.php
Criteris d'avaluació	Treball bibliogràfic 15%

Percentatge de la qualificació final: 15% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Criteris de la selecció bibliogràfica:

Intenta donar una panoràmica completa, encara que inicial, de tot el contingut de l'assignatura. Donada la seva característica de bàsica, inclou una mínima aportació sobre la conceptualització de l'Edat contemporània i la seva periodificació des de diversos enfocaments,

La idoneïtat del contingut: tractar els aspectes policausals i multiculturals de la problemàtica del món mediterrani.

L'amplària taxonòmica dels recursos bibliogràfics (alguns d'ells, digitals: obres bàsiques manuals de consulta, monografies de síntesi sobre aspectes puntuals, aportacions extretes d'Actes de Jornades i Congressos i revistes especialitzades, sempre que donguin claus bàsiques per a la comprensió de la variada problemàtica tractada. Hora de fer el treball bibliogràfic, s'han de consultar en primer lloc les notes a peu de pàgina i a les bibliografies les referències per a l'ampliació de consultes.

Pàgines principals d'institucions adients, i documentació digitalitzada de referència

Bibliografia bàsica

Gran historia universal/Javier Tusell, Pere Molas... [et al.]

Barcelona :Edicions 62,DL2000-

Carpentier, Jean; Lebrun, François: *Historia del Mediterráneo*. Base/IEMed, 2008 (1a. ed., 1989; 2a ed. 2001, en francès, Éditions du Seuil; Trad. Antoni Dalmau). Veure els capítols de Contemporània.

Zamagni, Vera.

Historia económica de la Europa contemporánea :de la Revolución Industrial a la integración europea / Vera Zamagni ;traducción castellana de Jordi Pascual.

Barcelona :Crítica, 2001, 2002

Pasamar, Gonzalo

La historia contemporánea:aspectos teóricos e historiográficos /Gonzalo Pasamar

Madrid:síntesisDL2000

Jornades d'Estudis Històrics Locals

La Mediterrània :antropologia i història /a cura de Isabel Moll Blanes

Palma:Institut d'Estudis Baleàrics,DL1991

Germaine TILLION: *Le harem et les cousins*, Éd du Seuil, 1982

V. Morales Lezcano et al. *Historia universal contemporánea. Guía de estudio*. Ed. Centro de Estudios Ramón Areces, S.A., Madrid 1992

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20204 - El Món Mediterrani en l'Edat Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	F
Idioma	Català

Bibliografia complementària

Abulafia, David: *The Mediterranean in History*, Thausen & Hudson; Trad. al castellà (David León): publicat per Crítica i Thausen&Hudson, 2003

López-Davalillo Larrea, Julio.

Atlas histórico de Europa :desde el paleolítico hasta el siglo XX /Julio López-Davalillo Larrea. Madrid :Síntesis,[2001].

López-Cordón Cortezo, Ma Victoria.

Análisis y comentario de textos históricos /Ma Victoria López-Cordón Cortezo y José Urbano Martínez Carreras.

Madrid :Alhambra,1978.

Les Cultures del Magreb /Maria-Àngels Roque, ed.

Barcelona :Enciclopèdia Catalana,DL1994.

Ernest GELLNER: *Nacionalismo*.Barcelona, 1998

BURGUIÈRE, Diccionario de términos históricos

Alcaraz Varó, Enrique.

Diccionario de términos económicos, financieros y comerciales :inglés-español; spanish-english /Enrique Alcaraz Varó y Brian Hughes.

2a ed, renovada i actualitzada.

Barcelona :Ariel,DL1997.

Muniesa i Brito, Bernat,

Diccionario de historia actual :1945-2000 /Bernat Muniesa, Joan Oliver.

Barcelona :Salvat, 2000.

Anuari de la Mediterrània. IEMED

Publicació de l'Institut europeu de la Mediterrània (IEMed)

<http://www.iemed.org>

Rubiol, Gloria: *Turquía, entre Occidente y el Islam. Una historia contemporánea*. Viena Ed., 2004

Germaine TILLION: *France and Algeria: Complementary Enemies*

1961,Knopf, New York

Luciano SEGRETO; Carles MANERA; Manfred POHL: *Europe at the Seaside: The Economic History of Mass Tourism in the Mediterranean*

Altres recursos

Pàgines home d'Institucions i organitzacions consignades a la Guia, s'aniran incorporant segons les necessitats a la pàgina 20204 de Campus Extens o la la carpeta de l'assignatura a fotocopisteria. Atles històrics i Diccionaris de termes historics en xarxa.

